

אוצר בית דין

adk1010@gmail.com

הרב ארי דוד קאהן

1. תוספתא מסכת שביעית (ליברמן) פרק ח

הלכה א- בראשונה היו שלוחי בית דין יושבין על פתחי עיירות כל מי שמביא פירות בתוך ידו נוטלין אותן ממנו ונותן לו מהן מזון שלש סעודו' והשאר מכניסין אותו לאוצר שבעיר הגיע זמן תאנים שלוחי בית דין שוכרין פועלין עוזרין אותן ועושין אותן דבילה וכונסין אותן בחביות ומכניסין אותן לאוצר שבעיר הגיע זמן ענבים שלוחי בית דין שוכרין פועלין בוצרין אותן ודורכין אותן בגת וכונסין אותן בחביות ומכניסין אותן לאוצר שבעיר הגיע זמן זתים שלוחי בית דין שוכרין פועלין ומוסקין אותן ועוטנין אותן בית הבד וכונסין אותן בחביות ומכניסין אותן לאוצר שבעיר ומחלקין מהן ערבי שבתות כל אחד ואחד לפי ביתו הגיע שעת הביעור עניים אוכלין אחר הביעור אבל לא עשירים דברי ר' יהודה ר' יוסי אומ' אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הביעור ר' שמעון אומ' עשירים אוכלין מן האוצר אחר הביעור

הלכה ב-מי שיש לו פירות לחלק מחלקן לעניים מי שיש לו פירות שביעית והגיע שעת הביעור מחלק מהן לשכניו ולקרוביו וליודעיו ומוציא ומניח על ביתו ואומ' אחינו בית ישראל כל מי שצריך ליטול יבא ויטול חוזר ומכניס לתוך ביתו ואוכל והולך עד שעה שיכלו

2. שמות פרק כג פסוק יא

וְהַשְּׂבִיעֵת תִּשְׁמַטְנָה וְנִטְשָׁתָה וְאָכְלוּ אֲבֵינֵי עַמֶּךָ וַיְתַרְם תֹּאכַל תֵּינת הַשְּׂגָה כִּן־תַּעֲשֶׂה לְכַרְמְךָ לְזִיתְךָ:

3. ויקרא פרק כה פסוק ו

וְהִיְתָה שֵׁפֶת הָאָרֶץ לְכֶם לְאֹכְלָה לֶחֶם וְלַעֲבָדָי וְלַאֲמָתָי וְלַשְּׂכִירָי וְלַתּוֹשְׁבֵי הַגְּרָם עִמָּךְ:

4. רמב"ן ויקרא פרק כה:ז

ולבהמתך ולחיה - אם חיה אוכלת בהמה לא כל שכן שמזונותיה עליך, ומה תלמוד לומר ולבהמתך, הקיש בהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה אתה מאכיל לבהמתך מן הבית כלה לחיה מן השדה כלה לבהמתך מן הבית, לשון רש"י מתורת כהנים (פרק א ח). והכילוי הזה לא פירש הרב מהו. וענינו, שיכלה הפירות אחר זמן מביתו להפקירן, והוא ביעור שביעית שהזכירו חכמים בכל מקום: ואין הענין שיהיו הפירות אחר זמן הביעור אסורין בהנאה ובאכילה ויהא מחויב לאבדם, ולא מנו חכמים במשנה (סוף תמורה) פירות שביעית לא מן הנשרפים ולא מן הנקברים, ואינו אלא שהוא צריך לבערם מרשותו ולהפקירם לעניים ולכל אדם, כענין בערתי הקדש מן הבית (דברים כו יג). וכן שנינו (שביעית פ"ט מ"ח) העניים אוכלין אחר הביעור אבל לא העשירים דברי ר' יהודה, רבי יוסי אומר אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הביעור. ופירוש עניים כל שלקטו הפירות משדות של אחרים מן ההפקר, ועשירים בעלי השדות עצמן שלקטו אותן מן השדות שלהם בהפקרם, ורבי יהודה אסרן להם מדבריהם מפני חשד, ורבי יוסי מתיר והלכה כדבריו:

ושנו בתוספתא (שביעית פ"ח ה"א - ה"ד), בראשונה היו שלוחי בית דין מחזרין על פתחי עירות, כל מי שמביא פירות לתוך ידו היו נוטלין אותן ממנו ונותנין לו מזון שלש סעודות והשאר מכניסין אותו לאוצר שבעיר, הגיע זמן תאנים שלוחי ב"ד שוכרין פועלים ועוזרים אותן ועושים אותם דבילה וכו', הגיע זמן זיתים שלוחי ב"ד שוכרין פועלים ומוסקין אותן ועוטנין אותן בבית הבד וכונסין אותן בחביות ומכניסין אותם באוצר שבעיר, הגיע זמן ענבים שלוחי ב"ד שוכרים פועלים ובוצרים אותם ודורכים אותם בגת וכונסים אותם בחביות ומכניסין אותם באוצר שבעיר, ומחלק להן מהן בערבי שבתות כל אחד ואחד לפי ביתו. הגיע שעת הביעור, עניים אוכלין אחר הביעור אבל לא עשירים דברי ר' יהודה. ר' יוסי אומר אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הביעור. ר' שמעון אומר עשירים אוכלין מן האוצר אחר הביעור. מי שיש לו פירות לחלק מחלקן לעניים. מי שיש לו פירות שביעית והגיע שעת הביעור, מחלק מהן לשכניו ולקרוביו ולמיודעיו ומוציא ומניח על פתח ביתו ואומר אחינו

בית ישראל כל מי שצריך ליטול יבא ויטול, וחוזר ומכניס לתוך ביתו ואוכל והולך עד שעה שיכלו, כל זה שנוי בתוספתא. ולמדנו מפורש שאין ביעור אלא לבער הפירות מרשותו ולהפקירם: ועשו להם תקנות מדבריהם, בראשונה היו בית דין עושין אוצר בכל עיר ועיר, מתחילת יציאת הפירות היו נוטלין אותם מיד מביאייהן ומכניסין אותן לאוצר, וכשיבא זמן לקיטת כל אותו המין כגון שבא זמן של (קציר) [קייץ] ועת הבציר הגיע, ב"ד שוכרים פועלים ובוצרין ומוסקין ולוקטים כל אותו המין ודורכים ומוסקין בגת ובבית הבד כדרך שאר השנים, ונותנים לאוצר שלהן, ואלו הפירות המכונסים לאוצר בית דין אינן צריכין ביעור אחר שכבר מבוערין הם מן הבית, ואחד עניים ואחד עשירים מותרין לאחר הביעור לקבל מהם מיד ב"ד ולאכלן. וכל זו התקנה והטורח של ב"ד, מפני חשד שלא יבאו לעכבם או לעשות מהם סחורה....

5. ר"ש סיריליאן ירושלמי שביעית ט:ד

וכל זה היה בתחילת שביעית ומפירות ששית דאית בהו קדושה מחמת לקיטתן בשביעית מוסרין ליד הבית דין... ונותנין כדי יומו בלבד:

6. משנה מסכת שביעית פרק ה:ב

שביעית, נתנה לאכילה ולשתיה ולסיכה, לאכל דבר שדרכו לאכל, ולסוף דבר שדרכו לסוף. לא יסוף יין וחמץ, אכל סוף הוא את השמן. ...

7. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף סב עמוד א

חמרין מאי היא? דתניא: החמרין שהיו עושין מלאכה בפירות שביעית - שכון שביעית; מאי שכון שביעית? אילימא דיהבינן להו שכר מפירות שביעית, נמצא זה פורע חובו מפירות שביעית, והתורה אמרה: לאכלה - ולא לסחורה!

8. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ה הלכה א

פירות שביעית נתנו לאכילה ולשתיה ולסיכה ולהדלקת הנר ולצביעה. מפי השמועה למדו (ויקרא כה ז) "תהיה" אף להדלקת נר ולצבע בה צבע:

9. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ו הלכה א

אין עושין סחורה בפירות שביעית. ואם רצה למכר מעט מפירות שביעית מוכר. ואותן הדמים הרי הן פירות שביעית וילקח בהן מאכל ויאכל בקדשת שביעית. ואותו הפרי הנמכר הרי הוא בקדשתו כשהיה:

10. השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שכחת העשין

מצוה שלישית שאמרה תורה בפירות שביעית (ר"פ בהר) והיתה שבת הארץ לכם לאכלה ודרשו לאכלה ולא לסחורה. וזה דבר תורה הוא כמו שאמרו באחרון שלע"ז (סב א) נמצא פורע חובו בפירות שביעית והתורה אמרה לאכלה ולא לסחורה. וכן במקומות רבים מן התלמוד (בכורות יב ב, ועי' סוכה מ א, וש"נ) בא כלשון הזה. ונכפלה זאת המצוה באמרו ית' (משפטי' כג) ואכלו אביוני עמך. שלא אמר לאביוני עמך תעזוב אותם כמו שאמר (ר"פ קדושים) לעני ולגר תעזוב אותם בלקט ושכחה אבל לשון אכילה מזכיר בהם הכתוב בכל מקום (שם ופ' בהר ב"פ). והנה העושה סחורה בהם עובר בעשה:

11. מגילת אסתר שכחת העשין

מצוה ג. נראה לי כי מה שלא מנאה הרב הוא לפי שמה שדרשו חכמים לאכלה ולא לסחורה אין פירושו שיהא מצוה באכילתם רק לאכלה הותר לכם ולא לעשות בהם סחורה, וראיה שאין באכילתם מצוה ממה ששנינו בפרק ח' משביעית (משנה ב') שביעית ניתנה לאכילה ושתיה וסיכה כו', ולא קאמר שביעית מצוה באכילה ושתיה וכו'. ואל תשתבש במה שאמר בגמרא ירושלמי בזה הפירוש על זאת המשנה בהלכה ב' כיצד לאכול דבר שדרכו לאכול אין מחייבים אותו לאכול לא פת שעפשה ולא קניבת ירק ולא תבשיל שנתקלקל צורתו, כי נראה מכאן שדוקא אלו הדברים שנתקלקלו אין מחייבין אותו לאכלם אבל מה שהוא מתוקן וטוב חייב לאכול, זה אינו כי מה שאמרו באלו שאין מחייבין אותו לאכול הוא משום דסד"א דחייב לאכלם למען לא יפסדו שהתורה אמרה לאכלה ולא להפסד קמ"ל שאינו חייב לאכלם מאחר שאינם ראויים לאכילה ובהיותם ראויים פשיטא כי אינו

חייב ג"כ לאכלם שהרי אין כאן חשש שמא יפסדו מאחר שהם טובים. ומה שאמר עוד שהיא מצוה ממה שאמר העושה בהם סחורה עובר בעשה ואם כן הוי לאו הבא מכלל עשה שהוא עשה, כבר פירשתי במצוה הקודמת לזו פירוש זה המאמר בכל מקום ואיני צריך לכפלו. והראיה שהביא בעל זוהר הרקיע במצות עשה ס"ו להוכיח כי הוא מצוה ממה שאמרו בפרק בתרא דיומא (דף פ"ו:) משל לשתי נשים שלוקות בב"ד אחת קלקלה ואחת אכלה פגי שביעית והיתה לוקה שלא אכלה אותם כדרך אכילה ועברה על מה שכתוב לאכלה ואין זו אכילה, נ"ל שאינה ראייה דהיכן מצינו מלקות בעובר על מצות עשה והלא אין לוקין אלא על הלאוים וכדאיתא בגמרא ריש פרק אלו הן הלוקין (ד"ה) אלא הכי פירושו ועברה על מה שכתוב בתורה לאכלה שפירושו שהותר לו לאכלה ולא להפסד.

12. תלמוד בבלי מסכת יומא דף פו עמוד ב

שני פְּרָנְסִים טוֹבִים עָמְדוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, מִשֶּׁה וְדוֹד. מִשֶּׁה אָמַר, יִכְתֹּב סוּרְחָנִי, שְׁנָאֲמַר, (דברים לב) "יֵעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי" להקדישני! דוֹד אָמַר, אֵל יִכְתֹּב סוּרְחָנִי, שְׁנָאֲמַר, (תהלים לב) "אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע פְּסוּי חַטָּאָה". מִשֶּׁל דְּמִשֶּׁה וְדוֹד, לְמָה הַדְּבָר דּוֹמָה? לְשִׁמְי נְשִׁים שֶׁלְקוּ בְּבֵית דִּין. אַחַת קִלְקְלָה, וְאַחַת אָכְלָה פְּגִי שְׁבִיעִית. אָמְרָה לָהֶם אוֹתָה שְׁאָכְלָה פְּגִי שְׁבִיעִית, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, הוֹדִיעוּ עַל מָה הִיא לּוֹקָה, כִּי שְׁלָא יֵאמְרוּ, עַל מָה שְׁזוּ לּוֹקָה - זוּ לּוֹקָה. מִיָּד הִבִּיאוּ פְּגִי שְׁבִיעִית, וְתִלּוּ לָהּ בְּצִנְאָרָה, וְהִיוּ מַכְרִיזִין לַפְּנִיָּה וְאוֹמְרִין, עַל עַסְקֵי שְׁבִיעִית הִיא לּוֹקָה:

13. רש"י מסכת יומא דף פו עמוד ב

לשתי נשים - שלוקות. אחת קלקלה - זנתה, והתרו בה למלקות, כך, דור המדבר מתו במדבר שהאמינו למרגלים, ומשה מת במדבר על שמעו נא המורים, אמר: יכתב סורחני, שלא יאמרו אף אני קלקלתי כמותם. פגי שביעית - תאנים שלא בישלו כל צרכן, ורחמנא אמר והיתה שבת הארץ לכם לאכלה (ויקרא כה) לאכלה ולא להפסד.

14. רש"י מסכת יומא דף פו עמוד ב

רש"י ד"ה אחת קלקלה. ועי' רש"א. אבל אנן קיי"ל כר"ע במכות (יג ב) דלאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אין לוקין עליו. והכא יל"פ בפנויה זנתה עם אחד מחייבי כריתות. אבל יותר נל"פ דהכוונה בכאן על מכת מרדות. וכמו שפרש"י בקדושין (פא) ד"ה מלקין ובד"ה אתה מוציא לעז ודומיא דפגי שביעית דאין בהם רק לאו הבא מכלל עשה [ודברי בעל מגילת אסתר במ"ע ג' שהוסיף הרמב"ן ע"ש. תמוהין. דמה יושענו זה שהתרו בה. אטו אם מתרין להעובר מ"ע ילקה]:

15. דרך אמונה - ביאור ההלכה ה' שמיטה ויובל ה:א - רב חיים קנייבסקי

* פירות שביעית ניתנו לאכילה. עי' בד"א שהבאנו דעת מרן שאין מצוה באכילת פירות שביעית (דלא כמג"א בדעת רמב"ן) וכונת הרמב"ן רק שהוא לאו הבא מכלל עשה שלא יעשה סחורה וכן כונת הרשב"ץ בס"ז זהר הרקיע מ"ע ס"ז שעל הפסד עובר בעשה ולכן המפסיד פירות שביעית לוקה מכת מרדות מדרבנן שעבר על העשה עיין שם ועיי"ש שדעתו דגם בתרומה ומע"ש אין חיוב לאכלם אלא שאם אכלם מקיים מצוה שהרי מברכים עליה ונראה דגבי שביעית אפי' אם אוכלם אין מקיים מצוה שהרי לא מצינו ברכה באכילת פירות שביעית כמו שמצינו באכילת תרומה ומע"ש וביומא ע"ד ב' ולא אביא את התרומה (ובתו"כ אחרי וכן בירו' ריש פרק יוהכ"פ גרסי' את התרומה ומע"ש) שהיא בקום אכול ולא קאמר שביעית ובפסחים ע"ב ב' ויבמות ל"ד א' מבואר דאוכל תרומה מיקרי טועה בדבר מצוה (אלא דדנו אם בכל טועה בדבר מצוה בעי זמנו בהול או לא) ופטור אם אכל באיסור ואילו באוכל פירות שביעית לא מצינו דמקרי טועה בדבר מצוה ואף שראיות אלו אינן מכריחות מ"מ מפשטות הדברים נראה שאין באכילת פירות שביעית שום מצוה והחילוק נראה דבמע"ש כתיב ואכלת לפני ה' אלקיך מעשר דגנך וגו' ובתרומה כתיב עבודת מתנה אתן את כהונתכם וקאי על אכילת תרומה כמבואר בפסחים ע"ג א' הרי התורה קראה עבודה אבל בפירות שביעית לא כתיב אלא והיתה שבת הארץ לכם לאכלה היינו שהתורה צוותה להפקיר כדי שיהא לכולם לאכול וכמש"כ ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה אבל לא כתיב ואכלת אלא מדכתיב לאכלה דרש"י שלא יפסיד ולא יעשה סחורה אולם כשהגיע זמן הביעור אפשר שיש מצוה לאוכלה והוא

הקדושה, ועלינו לאסוף מן ההפקר את הענבים והזיתים והשקדים בעד עניי ארץ ישראל כאמור בתורתנו. ואנחנו הח"מ גמרנו עמו שיהיה שליח במקומנו ככל המבואר למטה.

ב. הרה"ג הנ"ל נתמנה מאתנו הבד"צ לשליח, לפקח על דבר בצירת הענבים מכרמו ולקטית הזיתים והשקדים מאילנותיו, ולשכור פועלים בוצרים ודורכים, וכל מה שישלם להם יהא הכל על חשבוננו. הבצירה יהא על-ידי פועלים נוכרים ובאיזה שינוי כל שהוא.

ג. הוצאות תשלומי שכירות הפועלים, וכן שכירת עצמו בעד שליחותו והשגחתו, יקבל הכל מדמי מכירת היין, שימכרם מעט מעט במקח הממוצע וכפי שיבואר להל"ן אות ד', עד שיבואו לידו דמי שכירותם בשלמות.

ד. מקח היין שימכור יהא פחות ממקח שלקח בעד היין בשנה שעברה - סך עשרים פארעס מכל ראטיל, ובאופן שכל תשלומי היין יהא רק בעד שכירות הפועלים הנ"ל והענבים בעצמם המה הפקר.

ה. הזיתים והשקדים לא ימכור כלל וישלחם לפה ירושלים בעד עניים. וכל זה נעשה בינינו בתקיעת כף ובקאג"ס בכל אופן היותר מועיל, דלא כאסמכתא כו' ככל מעשה ב"ד חשוב, וע"ז באנו על החתום, יום א' ערב ר"ח אייר שנת תר"ע.

נאום: חיים ברלין משה נחום וואלנשטיין

נאום: ישראל יעקב יעב"ץ יוסף חיים זאנענפלד צבי פסח פראנק

נאום: ליפמן דוד במהר"י ז"ל אברהם במוהר"ד הכהן

ג"א מקבל עלי כנ"ל צבי הירש קאהן.

18. שו"ת משפט כהן (ענייני ארץ ישראל) סימן סט

ב"ה, אור ליום ו' עש"ק לסדר טובה הארץ תרע"ן, /תר"ע/ פעה"ק יפו ת"ו.

שלו' וברכה לכבוד ידידי הרב המאוה"ג, אוצר תו"ר מוהר"ר צבי הירש קאהאן שליט"א.

קונטרסו היקר הגיעני במועדו, אבל מפני הטרדות הרבות לא הי' לי זמן גם לעבור על דבריו, ועתה כאשר בא מכתבו השני נתעוררתי להשיב ג"כ ע"ד הקונטרס, וכמובן בקיצור האפשרי, בעה"י.

והנה טרם אשיב, אני מוצא לעצמי חובה להודיע לכת"ר, שמעולם לא קבלתי עלי אחריות לומר, שכל הפוסקים צריכים להסכים ליסודות היתר ההפקעה שאנחנו נוהגים, כ"א שהדבר יש לו יסוד

ע"פ איזה פוסקים קמאי ובתראי, וע"י צירוף של עוד איזה סניפים יצא ההיתר בבירור, באופן שראוי לסמוך עליו בשעה"ד בלא שום גמגום כלל. וממילא יבין שאין שום השגה עלי, אם גם נאמר שדברי

התוס' דערכין מוכיחים הם לומר דשביעית דאורייתא אף על פי שאין יובל, כי אין אני רוצה כלל להביא כל השיטות, רק להראות מקום שיש שיטות שהיתר לקולא יכול להיות נסמך עליהן, דהיינו

שיטת התוס' דגיטין ודכוותיהו, דס"ל ששביעית ביובל תליא מה"ת בודאי, וידוע הוא מה שכתבו בעלי הכללים, שאין להקשות מד' תוס' של מסכת אחת ע"ד תוס' של מסכת אחרת, כי לא מרועה

אחד, כ"א ממחברים שונים, יצאו. והרי כן מוכיח לשוני, שלא כונתי על כללות דברי התוס' בכל מקום, כי מה שכתוב בד' ב', הרי נתברר לשיטת התוס' דקיי"ל דשביעית בזה"ז דרבנן, סובב הוא על

מה שכתבתי בתחילה בד' א' ע"ב בסופו: וכך היא שיטת התוס' שם בסוגיאן, הרי דקדקתי שאין אני מדבר כ"א על שיטתם בסוגיאן. ובהוראה של שעת הדחק, שיש לה עוד צירופים רבים, כנ"ד, אין

אנו זקוקים להביא את הדעות של המחמירים, כי הכל יודעים שרבים וגדולים הם מחמירים, אלא שעלינו החובה לפתח בהצלה ולהראות שגם המקילין יש להם על מי שיסמכו. ולא שייך כלל להקשות

עלי מה שהקשה כת"ר, שכיון שאינני מפרש כ"א הכותב אליבא דהלכתא יש לי להביא כל הדעות, שזה הייתי צריך לעשות בפנים החבור, שהוא פוסק מאסף לכל הדעות, מה שא"כ במבוא, שכל עקרו

לא בא כ"א ללמד זכות על ישראל קדושים הנוהגים בהיתר זה, למה אני צריך להביא את דעת המחמירים. ובפנים כתבתי באמת ג"כ, שי"א שהשביעית נוהגת מה"ת גם בזה"ז, ולא הוצרכתי להביא

ממרחק לחמי, שהדברים מבוארים בכס"מ במקומו בפ' רביעי הכ"ה, וכך היא דרך של כל מחברי הלכות פסוקות, להביא ממקום היותר קרוב אפילו מה שאפשר להביא ממקום רחוק יותר מוקדם,

ובפרט כשיש מה לגמגם על הבירור של המקום המוקדם, שמביאים תמיד מהמקום המחזור, המבורר

ההיתר, אשר בארתי אותם, לתזהר במלאכות שהם מה"ת, לעשותן ע"י נכרים, או ע"י שאלת חכם באיזו עצה בדברים המסופקים, ובמלאכות דרבנן ע"י ישראל אחר המכירה, אין עליהם ח"ו שום חשש כלל, מפני שהם עושים כתורה וכמצוה, ככל דרכי הוראות או"ה הגידונים בעם ד' שלומי אמוני ישראל, ע"פ הש"ס והפוסקים מעולם, והנני חותם בברכה ורב כבוד כנה"י,

הק' אברהם יצחק ה"ק

1234567

ג"ב. ובאמת בכל דבר שאין בו משום הפסד אני רוצה לצאת ידי כל הדעות, וכן ראוי לנהוג בכל כה"ג, וירא שמים יצא ידי שניהם, וע"כ תקנתי עוד בראשית השנה חותמות לחתום על הכתבים של המסחר שהמחיר בשביעית הוא בשביל המכשירים והטורה. וכיוצא בזה בדעתי הי' לעשות שטרות של הפקר והרשאת ב"ד, שהכל נעשה ברשות ב"ד, ובלבד שלא יהי' מזה שום הפסד ולעז ת"ו. כי הכל יודעים, שאע"פ שאנו מקילים במקום הדחק, לחשוב ע"י המכירה שהפירות אינם פירות שביעית, מ"מ כל מה שאנו יכולים לצאת מכל חשש אנו עושים, וכה"ג דיו"ט שני של גליות ואפי' במקום שהדברים סותרים זא"ז, כמו סוכה בשמיני עצרת, מ"מ כיון שעושים כדי לצאת מכל ספק כך הוא דרכן של ישראל קדושים.

הנ"ל

נו. ... והשי"ת יחננו להיות ממישבי ארץ חמדתנו, וממרכי שלו' בישראל ובעולם, לקדש את שמו הגדול על עמו ועל נחלתו, ובזה יתרומם קרן תוה"ק, כנה"י ונפש ידי"ע דוש"ת באה"ר הק' אברהם יצחק ה"ק

19. אגרות ראי"ה סימן שי

שי

בי"ה, עה"ק יפו ת"ו, י"ט סיון תרע"ז.

לכבוד הועד הנכבד ברחובות ת"ו שלו' וברכה.

הרב ר' צבי קאהן, קובל לפני על כבוד הועד והמושבה בכלל, שהם מונעים אותו מלהדר איזה הידורים, שהוא חפץ לעשות בפירותיו לשנה זו מפני חשש השמיטה. ובאמת אנכי התביתי ובארתי ביסוד ההיתר, שאין ראוי לכל אחד לכופף את חברו, וכל מי שרוצה להדר ולקיים דיני שביעית לכל פרטיהם, אין למנע ממנו. ואין בזה שום לעז, כי הכל יודעים שישגן כמה שאלות, שכל קהל עדת ישראל סומכין על המקילין, כמו סרכות, וחדש בחו"ל וכיוצא בהם, ומ"מ אין מוחים כלל בידי המהדרים שחפצים לצאת גם ידי המחמירים. והארכתי קצת בזה בספרי "שבת הארץ".

ע"כ אבקש בזה את כבודם, שלא יפריעו את הרב ר' צבי קאהן, מכל ההידורים שהוא חפץ לעשות בשלו, רק שיקבל עליו שלא יוציא ח"ו שום לעז על ההיתר, הנהוג, ע"פ גאוני קשישאי וע"פ יסודות חזקים מש"ס בבלי וירושלמי, וגדולי הפוסקים קמאי ובתראי וסברות ברורות, שכדאי לסמוך עליהן בתור הוראת שעה, בשעת הדחק הגדול הזה לטובת ישוב ארצנו הקדרשה. וכל המתנהגים בגדרי

20. צבי קאהן מקצועו יינן קורות חיים

כשהגיע צבי הירש לגיל גיוס - ברוסיה - חששה משפחתו שיחטף ע"י צבא הצאר ולכן הבריחו אותו לגרמניה, לצורך הבריחה ציידו אותו בדרכון מזויף של אדם בשם כהן. צבי התגלגל בגרמניה עד אשר הגיע לפרנקפורט שם נכנס לישיבה. סיפרו עליו שהוא עילוי וראש הישיבה, שהיה גם רב העיר, התרשם ממנו מאד ובחר בו להיות חתנו. עם הזמן נפטר רב העיר וחתנו, צבי הירש, ירש את מקומו בתפקיד רב הקהילה. כאמור הוא נשא פספורט על-שם כהן, אך מכיון שלא היה כהן שינה את שמו לקאהן. אחיו של צבי הירש, יהודה צלליכין, היה מראשוני הבייליים שהגיעו לראשון-לציון ורצה מאד שאחיו יצטרף אליו בארץ-ישראל לכן כששמע על האפשרות של רכישת אדמות ברחובות (אדמת דוראן) ופעילותה של "מנוחה ונחלה" ורכש נחלה עבור אחיו. סוף סוף השתכנע צבי הירש ועלה עם משפחתו לרחובות בין השנים 1890-1900.

הקהילה בפרנקפורט היתה מאד דתית ולא סמכה על ההכשר של היינות לקידוש שיכלו להשיג על כן חשב הרב קאהן להקים יקב וליצר יין כשר למהדרין, כך פתר את השאלה "מה יעשה בארץ" וכך גם דאג לצאן מרעיתו בפרנקפורט. כאשר בגרו הילדים שנולדו ברחובות ועודדו הווי חיים בעל צביון חילוני יצאו כנגד דור המייסדים שרצה לדבוק באורח החיים הדתי. הרב קאהן היה בין אלו שמרד הצעירים סתר את השקפת עולמו ואת החינוך שרצה להעניק לילדיו ועל כן החליט לעזוב את רחובות, היה זה בתחילת שנות ה-20. עם עזיבתו מסר הרב קאהן את כל רכושו: הכרמים, הבית והיקב ל"כולל" בירושלים, הממונה מטעם ה"כולל" על הנכסים היה אדם בשם חגיז שמכר, כעבור זמן, את כל הרכוש. הכינוי של הרב קאהן ברחובות היה רבינר קאהן.